Mottagare
Regionstyrelsen

Information. Rapportering Internationell strategi och EU

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

I enlighet med *Arbetsgång för Region Gotlands övergripande internationella och EU-relaterade ärenden* (RS 2018/454) redovisas här:

- Reserapporter
  - Inget att rapportera
- Aktiviteter inom ramen för ordförandeskapet i CPMR
- Övrigt från de internationella nätverken
  - CPMR nominering av kandidater till Political Bureau
  - CPMR arbetsgrupp kring medlemsavgifter
  - OWHC World Congress äger rum i Marrakech den 26-29 oktober 2026
  - UBC Planning Cities seminarium i Elblag om omvandling av stadskärnor
  - Svenska Institutet Ukraine Programme beviljade ansökningar
  - Rapport Gammalsvenskby maj-september 2026

Arbetsgången för Region Gotlands övergripande internationella och EU-relaterade ärenden syftar till att förtydliga Region Gotlands internationella synlighet och engagemang i organisationer och nätverk på en övergripande strategisk nivå.

Aktiviteter inom ramen för ordförandeskapet i CPMR

Under perioden 1 juli till den 2 oktober 2026 har följande aktiviteter ägt rum:

- CPMR Task Force meeting 5 on membership fees, digitalt, den 14 september 2026
- CPMR Sverige-möte den 21 september 2026, digitalt
- CPMR Task Force meeting 6 on membership fees, digitalt, den 2 oktober 2026

Övrigt från de internationella nätverken

CPMR nominering av kandidater till Political Bureau

Varje medlemsland som har minst en (1) region som medlem i CPMR, har rätt till en styrelseplats i CPMR. Sverige har en ordinarie och en ersättare i CPMR Political Bureau (som motsvara organisationens styrelse).
Den svenska CPMR-gruppens valberedning har gått ut med en uppmaning till svenska regioner att nominera kandidater senast den 20 oktober.
Det är vid CPMR General Assembly i Stavanger den 19 november 2026 som de nya ledamöterna väljs.

CPMR arbetsgrupp kring medlemsavgifter

Under 2026 har en arbetsgrupp i CPMR arbetat med att ta fram förslag till nya kriterier för medlemsavgifterna. Målet är att till generalförsamlingen i Stavanger den 18-20 november 2026 kunna presentera ett förslag. Förslagen som är under diskussion utgår från olika önskemål från medlemmarna, såsom:

- Minska belastningen för de högst betalande medlemmarna genom reviderade tak.
- Införa eventuella förändringar successivt för att undvika oproportionerligt stora höjningar för andra medlemmar.
- Behålla ett avgiftssystem som förblir begripligt, om än inte enkelt (då de olika kraven på bordet gör enkelheten svårare att uppnå), och eventuellt konsekvent eller i kontinuitet med den nuvarande metoden.
- Kombinera befolkningsmängd och BNP per capita med olika variationer och simuleringar.
- Rättvisa och genomförbara justeringar med avseende på inflation.

Arbetsgruppen har hittills haft sex möten. Ett slutligt förslag ska tas fram till Political Bureaus sammanträde den 16 oktober.

OWHC World Congress äger rum den 26-29 oktober 2026

Organization of World Heritage Cities håller sin världskongress vartannat år. Då väljer man även sin styrelse och ordförande. Andra beslutspunkter är fastställande av organisationens strategi och handlingsplan för 2027-2028, budget för 2027, val av värdstad för världskongressen 2028. Därtill äger ett antal symposier rum som handlar om governance, finansiering, investeringar i kulturarv, nedslag i olika städers utvecklingsarbete. Region Gotland deltar med politik och sakkunnig.

UBC Planning Cities seminarium I Elblag den 29 september
Region Gotland har genom teknik-och samhällsbyggnadsförvaltningen medverkat i ett seminarium i UBC-nätverkets seminarium stadskärnors omvandling och levande stadskärnor.
Planning Cities Commission seminar in Elblag – Union of the Baltic Cities

Svenska Institutet Ukraine Programme beviljade ansökningar
SI Ukraine Cooperation Programme har fattat beslut avseende höstens utlysning för samarbetsprojekt. Dessvärre blev inte Region Gotlands ansökan beviljad finansiering i denna ansökningsomgång. De ansökningar som har beviljats medel i den här omgången finns att ta del av på Svenska Institutets webbsida:

Projects granted funding - Svenska institutet

Rapport från Gammalsvenskby maj-september 2026
”Under sommaren har situationen i och kring Gammalsvenskby fortsatt att förvärras. Byn är i dag i stort sett helt förstörd. Ryssland fortsätter systematiskt att bomba, minera och bränna ner de ruiner som finns kvar, och även jordbruksmarken har minerats i ett medvetet försök att förstöra skörden och slå ut civilbefolkningens försörjning.

Endast två personer finns kvar i själva byn, och de har vägrat lämna sina hem trots det extrema läget. Under sommaren har kontakten med dem växlat, i juli fanns viss kontakt via byäldsten, men till i september var kontakten helt bruten. Den 20 september hade de åter fått en kontakt med hälsning att de ännu lever.

Merparten av byborna, lever nu som internflyktingar i närliggande byar och städer. Under sommaren har Ryssland i allt högre grad även riktat attacker mot dessa byar, med drönare och tunga glidbomber. Civila bilar och bostäder har träffats och människor har skadats. Ryssland ser området på andra sidan floden som ett övningsområde och kallar dödandet av civila med drönare ”human safari”. Många av de kvarvarande är äldre med begränsad rörlighet. De som lever i kanten av frontzonen har bristande elförsörjning, kommunikation och leveranser av humanitärt bistånd påverkas tidvis kraftigt av attackerna. Internflyktingarna uppmanas nu att evakueras vidare, men det finns i praktiken ingenstans att återvända till och ingen självklart trygg plats att fly till. Äldre och barnfamiljer utan möjligheter till inkomster har mycket svårt att klara sig. Hus- och lägenhetshyrorna har drivits upp på grund av det stora antalet bostadslösa.

Läget är också svårt för de som bor i de tillfälliga, hyrda eller lånade bostäderna, som nu blivit mer eller mindre permanenta. Ett problem blir också att när tiden går, att ägarna till husen behöver fundera på sin framtid och vill få högre hyror eller sälja sina hus, efterhand som husen renoveras av biståndsorganisationer.

Ett hårt slag mot kulturarvet kom den 1 augusti, då ”Blå kyrkan” (Sveta-Vvedenska) i Beryslav, Gammalsvenskbys kommunstad, förstördes i en rysk

drönarattack. Kyrkan byggdes 1725 i ek utan järnspik och flottades på 1780-talet på Dnjepern till Beryslav, en stad grundad ungefär samtidigt som svenskarna grundade Gammalsvenskby. Den var Ukrainas enda bevarade trähelgedom från kosacktiden och hade överlevt nästan 300 år av maktskiften, krig och sovjetiska förföljelser, innan den nu totalförstördes. Gammalsvenskbys egen svensk/ukrainsk ortodoxa kyrka och den tyska kyrkan brändes ner redan 2024. Ryssland utplånar medvetet ukrainskt kulturarv i regionen och hela Ukraina.

Föreningen svenskbyborna fortsätter sina rapporter direkt från byborna på hemsidan och sociala medier. Och driver sin insamling för att fortsätta med nödhjälp. Under perioden har inte mindre än två böcker om svenskbyborna och Gammalsvenskby släppts. Först ”The story of Gammalsvenskby and the Swedish descendants in Ukraine” from Jörgen Hedmans nyutgåva av boken ”Historien om Gammalsvenskby och svenskättlingarna i Ukraina” som översatts till engelska. Sedan Svenskbyborna som bosatte sig i Småland och Västergötland. Boken syftar till att öka kännedomen om dem och ge ättlingarna en inblick i förfädernas öden i Sverige.

Föreningen Svenskbybornas nödhjälp fortsatt oavbrutet under hela perioden, möjliggjort av bidrag från olika håll. I maj, juli och september genomfördes hjälpsändningar med flera fordon, elverk, verktyg, drönarvarnare och all-power-batterier, som genom Beryslavs kommun/militära administration bland annat delas ut till lokala brigader som tillsammans hjälper civilbefolkningen med sjukvård, mattransporter, reparationer och evakueringar. Vi körde också ner insamlade filtar, rollatorer, sovsäckar och vuxenblöjor (tonvis), som hjälper de äldre att få ha ett värdigt liv, som delas ut av våra samarbetspartners på plats.

I början av augusti levererades livsnödvändig medicin till ett värde av 580 000 kronor till sjukhus, donerad av ett läkemedelsföretag föreningen samarbetat med i flera år. I samarbete med Ivan och Olena Kvitka i den ukrainsk-ortodoxa församlingen från byn delar vi löpande ut begravningsbidrag till drabbade familjer. De köper också regelbundet in hygienprodukter på plats som packas och delas ut till internflyktingar i 260 hushåll.

Den lokala stiftelsen *The heritage and revival fund* stöttar de soldater som strider vid fronten från byn och deras familjer och jobbar med byns framtid. I augusti arrangerade de ett sommarläger för 20 av byns barn som anordnades i västra Ukraina. Barnen, vars familjer lever utspridda som internflyktingar, fick en efterlängtad paus från frontzonen, minorna och drönarna, träffade tidigare klasskompisar och deltog i aktiviteter som bad, sång, träning, kultur, höghöjdsbana och drejning. Barnen är Ukrainas och byns framtid. Lägret finansierades av Föreningen Svenskbyborna och Lions.

I höst planeras flera stora hjälpresor från Gotland, Skåne och Finland i samarbete med andra svenska och finska organisationer.

I maj 2026 deltog Sofia Hoas och Henrik Larsson från Föreningen Svenskbyborna och Gotlands museum på ”The IV International Summit of Cities and regions” i Kyiv, på inbjudan från den ukrainska ambassaden i Stockholm och Beryslav City Administration, där de träffade representanter från Beryslavs och Chersons militära adminstrationer samt fick tillfälle att lyssna på Volodymyr Zelensky.

Föreningen deltog med sin miniutställning under Almedalsveckan 2026 och samlade in medel och informerade om Gammalsvenskby. Vi hade både politiker, ambassadörer, ministrar och olika företagsledare på besök och nya kontakter togs.

Kung Carl XVI Gustaf visade sitt stöd för Ukraina, med ett besök i Lviv i april. Han träffade då representanterna Lillja Malmas, Nina Knutas och Roman Mykhaltsov från Gammalsvenskby. Ett viktigt möte för att stärka relationerna mellan Sverige och Ukraina.

Den 1 maj beviljades en tre-årig fortsättning på projektet "Gammalsvenskbys kulturarv och framtid", som syftar till att bevara och återuppbygga Gammalsvenskby.
Genom att fokusera på kulturarv strävar vi efter att stärka gemenskapen bland byborna och skapa framtidstro. Det finns fyra mål:

1) att ta fram en återuppbyggnadsplan i samarbete med experter och bybor för att säkerställa en hållbar återuppbyggnad.

2) att skapa en mobil by för internflyktingar, vilket möjliggör fortsatt effektivare nödhjälp, men framför allt att bevara bygemenskapen.

3) att ge akut nödhjälp för de mest utsatta, särskilt barn och äldre, för att säkerställa deras överlevnad.

4) att organisera kulturhistoriska aktiviteter och läger för barn och unga för att stärka deras identitet och gemenskap.

Gotlands Museum är projektägare och har Sofia Hoas anställd som projektledare. Projektet görs i mycket nära samarbete med Föreningen Svenskbyborna som har kunnat anställa Henrik Larsson som insatsledare för nödhjälpsarbetet. I Ukraina har Roman Mykhaltsov och Viktor Yaroshenko anställts för att jobba som projektledare/samordnare och nödhjälpsamordnare. Projektet främjar samarbetet mellan kommunen och civilsamhället.

Region Gotland, som är vänort till Gammalsvenskby/Zmijivka, har fortsatt sitt stöd till föreningen genom ett nytt kunskapsprojekt Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD), i samverkan med Beryslav City Military Administration. Projektet fokuserar på återflyttning och lokal återuppbyggnad, hur man får unga människor att vilja återvända och återetablera sig i Beryslav (Gammalsvenskby) och Gotland (Roma) Tyvärr läggs ICLD ner och

projektet avslutas den sista september 2026.

Peter Knutas och Sofia Hoas deltog i ICLD:s nätverk för demokratisk resiliens, i Stockholm där svenska och ukrainska vänorter möts för erfarenhetsutbyte och utbildning. tillsammans med representanter från Beryslav. Viktigt för att ytterligare bygga starka relationer mellan Sverige och Gammalsvenskby.

Det ekonomiska stödet är viktigare än någonsin, och alla bidrag, stora som små, gör skillnad. Föreningen tar också gärna emot tips om finansieringsmöjligheter. Byborna har genom hela perioden uttryckt stor tacksamhet för stödet från Sverige i denna mycket svåra tid. Byn har varit förstörd förr, och den ska byggas upp igen.

Tillsammans är vi starka. Slava Ukraini!
Sofia Hoas
Ordförande Föreningen Svenskbyborna /Projektledare Gammalsvenskbys kulturarv & framtid”

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-10-05

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör